Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

zo 16. júla 2020 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Justičná spolupráca v občianskych veciach – Nariadenie (EÚ) č. 650/2012 – Pôsobnosť – Pojem ‚dedenie, ktoré má cezhraničné dôsledky' – Pojem ‚obvyklý pobyt zosnulého' – Článok 3 ods. 2 – Pojem ‚súd' – Uplatnenie pravidiel súdnej právomoci na notárov – Článok 3 ods. 1 písm. g) a i) – Pojmy ‚rozhodnutie' a ‚verejná listina' – Články 5, 7 a 22 – Dohoda o voľbe právomoci súdu a voľba rozhodného práva pre dedenie – Článok 83 ods. 2 a 4 – Prechodné ustanovenia"

Vo veci C-80/19,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Najvyšší súd, Litva) zo 17. januára 2019 a doručený Súdnemu dvoru 4. februára 2019, ktorý súvisí s konaním:

E. E.

za účasti:

Kauno miesto 4-ojo notaro biuro notarė Virginija Jarienė,

K.-D. E.,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory J.-C. Bonichot, sudcovia M. Safjan, L. Bay Larsen, C. Toader (spravodajkyňa) a N. Jääskinen,

generálny advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

tajomník: C. Strömholm, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 16. januára 2020,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– litovská vláda, v zastúpení: V. Kazlauskaitė-Švenčionienė, V. Vasiliauskienė a K. Dieninis, splnomocnení zástupcovia,

– česká vláda, v zastúpení: M. Smolek, J. Vláčil a A. Kasalická, splnomocnení zástupcovia,

– španielska vláda, v zastúpení: S. Jiménez García, J. Rodríguez de la Rúa Puig a S. Centeno Huerta, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: litovčina.

– maďarská vláda, v zastúpení: M. Z. Fehér a D. R. Gesztelyi, splnomocnení zástupcovia,

– rakúska vláda, v zastúpení: J. Schmoll a G. Hesse, splnomocnení zástupcovia,

– Európska komisia, v zastúpení: M. Wilderspin a S. L. Kalėda, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 26. marca 2020,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 3 ods. 1 písm. g) a i) a článku 3 ods. 2 prvého pododseku, článkov 4, 5, 7, 22 a 59, ako aj pôsobnosti nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve (Ú. v. EÚ L 201, 2012, s. 107).

2 Tento návrh bol podaný v rámci konania začatého na návrh E. E., ktorý sa týkal vydania osvedčenia o dedičstve notárom so sídlom v Kaunase (Litva) po smrti matky E. E. v Nemecku.

Právny rámec

Právo Únie

3 Podľa odôvodnení 1, 7, 20, 22 až 24, 29, 32, 37, 39, 59, 61 a 67 nariadenia č. 650/2012:

„(1) Únia si stanovila za cieľ udržiavať a rozvíjať priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, v ktorom je zaručený voľný pohyb osôb. Na postupné vytvorenie takéhoto priestoru musí Únia prijať opatrenia v oblasti justičnej spolupráce v občianskych veciach, ktoré majú cezhraničné dôsledky, najmä ak sú potrebné pre riadne fungovanie vnútorného trhu.

…

(7) Je potrebné uľahčiť riadne fungovanie vnútorného trhu odstránením prekážok voľného pohybu osôb, ktoré v súčasnosti narážajú na problémy pri uplatňovaní svojich práv v kontexte dedenia, ktoré má cezhraničné dôsledky. …

…

(20) V tomto nariadení by sa mali zohľadniť rôzne systémy riešenia dedičských vecí, ktoré sa v členských štátoch uplatňujú. Na účely tohto nariadenia by pojem ‚súd‘ mal preto mať široký význam, aby zahŕňal nielen súdy v pravom zmysle slova vykonávajúce funkcie justičného orgánu, ale aj notárov alebo registračné orgány v určitých členských štátoch, ktoré v dedičských veciach vykonávajú funkcie justičného orgánu ako súdy, a notárov a príslušníkov právnických povolaní, ktorí v niektorých členských štátoch vykonávajú funkcie justičného orgánu v danej dedičskej veci na základe poverenia súdom. Všetky súdy vymedzené v tomto nariadení by sa mali riadiť normami o určení právomoci, ktoré sú stanovené v tomto nariadení. Pojem ‚súd‘ by, naopak, nemal zahŕňať nejustičné orgány členského štátu, ktoré majú podľa vnútroštátneho právneho poriadku právomoc konať v dedičských veciach, ako napríklad notári, ktorí vo väčšine členských štátov bežne nevykonávajú funkcie justičného orgánu.

…

(22) Akty vo veciach dedičstva vydané v členských štátoch notármi by mali byť v obehu podľa tohto nariadenia. Ak notári vykonávajú funkcie justičného orgánu, sú viazaní pravidlami súdnej právomoci a ich rozhodnutia by mali byť v obehu v súlade s ustanoveniami o uznávaní, vykonateľnosti a výkone rozhodnutí. Ak notári nevykonávajú funkcie justičného orgánu, nie sú viazaní pravidlami súdnej právomoci a verejné listiny, ktoré vydávajú, by mali byť v obehu v súlade s ustanoveniami o verejných listinách.

(23) Vzhľadom na narastajúcu mobilitu občanov a s cieľom zabezpečiť riadny výkon spravodlivosti v Únii a existenciu kolízneho kritéria založeného na skutočnej väzbe medzi dedičskou vecou a členským štátom, v ktorom sa vykonáva právomoc, by sa v tomto nariadení malo ustanoviť, že všeobecným kolíznym kritériom na účely určenia právomoci, ako aj rozhodného práva by mal byť obvyklý pobyt zosnulého v čase smrti. Orgán konajúci v dedičskej veci by mal na účely určenia obvyklého pobytu celkovo posúdiť okolnosti života zosnulého počas rokov pred jeho úmrtím a v čase jeho smrti a zohľadniť všetky relevantné skutkové prvky, najmä trvanie a pravidelnosť prítomnosti zosnulého v dotknutom štáte, ako aj podmienky a dôvody tejto prítomnosti. Takto určený obvyklý pobyt by mal so zreteľom na konkrétne ciele tohto nariadenia preukazovať úzku a stabilnú väzbu s dotknutým štátom.

(24) V určitých prípadoch môže byť určenie obvyklého pobytu zosnulého zložité. Takýto prípad môže nastať najmä vtedy, ak zosnulý z pracovných alebo ekonomických dôvodov odišiel žiť do zahraničia s cieľom pracovať tam, a to aj na dlhý čas, ale zachoval si úzku a stabilnú väzbu na svoj štát pôvodu. V takomto prípade by sa stále za obvyklý pobyt zosnulého mohol považovať štát pôvodu zosnulého, v ktorom sa nachádzalo centrum jeho rodinného a spoločenského života, v závislosti od okolností prípadu. Iný zložitý prípad môže nastať, ak zosnulý striedavo žil vo viacerých štátoch alebo ak cestoval z jedného štátu do druhého bez toho, aby sa trvale usadil v ktoromkoľvek z nich. Ak bol zosnulý štátnym príslušníkom jedného z týchto štátov alebo mal svoj hlavný majetok v jednom z týchto štátov, jeho štátna príslušnosť alebo umiestnenie tohto majetku by mohli byť osobitným faktorom pri celkovom posúdení všetkých skutkových okolností.

…

(29) Ak súd začal konať v dedičskej veci bez návrhu, ako je to v prípade niektorých členských štátov, tento súd by mal zastaviť konanie, ak účastníci súhlasia s vyporiadaním dedičstva mimosúdnym zmierom v členskom štáte zvoleného právneho poriadku. Ak súd nezačne konať v dedičskej veci bez návrhu, toto nariadenie by nemalo účastníkom brániť v tom, aby vyporiadali dedičstvo mimosúdnym zmierom, napríklad pred notárom v členskom štáte, ktorý si zvolili, ak to umožňuje právny poriadok tohto členského štátu. Malo by sa tak postupovať aj v prípade, ak rozhodné právo pre dedičstvo nie je právom tohto členského štátu.

…

(32) V snahe zjednodušiť život dedičov a odkazovníkov [dedičov zo závetu – *neoficiálny preklad*], ktorí majú obvyklý pobyt v inom členskom štáte, ako je členský štát, v ktorom sa koná alebo bude konať v dedičskej veci, by toto nariadenie malo umožniť každej osobe, ktorá je oprávnená podľa rozhodného práva pre dedenie, vydať vyhlásenia o prijatí alebo odmietnutí dedičstva, odkazu alebo povinného dedičského podielu alebo o obmedzení svojej zodpovednosti za dlhy patriace do dedičstva, a to vo forme ustanovenej právnym poriadkom členského štátu, v ktorom má obvyklý pobyt, pred súdmi tohto členského štátu. To by nemalo brániť tomu, aby sa takéto vyhlásenia vydávali pred inými orgánmi v tomto členskom štáte, ktoré sú príslušné na prijímanie takýchto vyhlásení podľa vnútroštátneho právneho poriadku. Osoby, ktoré sa rozhodli pre

možnosť vydať vyhlásenia v členskom štáte svojho obvyklého pobytu, by mali informovať súd alebo orgán, ktorý koná alebo bude konať v dedičskej veci, o existencii takýchto vyhlásení v lehote prípadne stanovenej v rozhodnom práve pre dedenie.

…

(37) S cieľom umožniť občanom využívať výhody vnútorného trhu pri úplnej právnej istote by im toto nariadenie malo umožniť vopred poznať rozhodné právo pre ich dedičstvo. Mali by sa zaviesť harmonizované kolízne normy, aby sa zamedzilo protichodným výsledkom. Základné pravidlo by malo zabezpečiť, že sa dedenie bude predvídateľne spravovať právnym poriadkom, s ktorým má úzku väzbu. Z dôvodu právnej istoty a s cieľom predísť rozdeleniu dedičstva na niekoľko častí by sa malo uvedeným právnym poriadkom spravovať celé dedičstvo, t. j. všetok majetok tvoriaci dedičstvo bez ohľadu na povahu majetku a bez ohľadu na to, či sa majetok nachádza v inom členskom štáte alebo v treťom štáte.

…

(39) Voľba práva by sa mala urobiť výslovne vo vyhlásení vo forme právneho úkonu nakladania s majetkom pre prípad smrti alebo by mala vyplývať z ustanovení tohto právneho úkonu. Voľba práva by sa mohla považovať za preukázanú právnym úkonom nakladania s majetkom pre prípad smrti napríklad vtedy, keď v ňom zosnulý uviedol odkaz na osobitné ustanovenia právneho predpisu štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, alebo ak inak uviedol tento právny predpis.

…

(59) V tomto nariadení by sa vzhľadom na jeho všeobecný cieľ, ktorým je vzájomné uznávanie rozhodnutí vydaných v členských štátoch v dedičských veciach bez ohľadu na to, či sa tieto rozhodnutia vydali v sporovom alebo nesporovom konaní, mali stanoviť pravidlá týkajúce sa uznávania, vykonateľnosti a výkonu rozhodnutí, ktoré by boli podobné pravidlám obsiahnutým v iných nástrojoch Únie prijatých v oblasti justičnej spolupráce v občianskych veciach.

…

(61) Verejné listiny by mali mať v inom členskom štáte rovnaké dôkazné účinky ako v členskom štáte pôvodu alebo čo najporovnateľnejšie účinky. Pri určovaní dôkazných účinkov určitej verejnej listiny v inom členskom štáte alebo čo najporovnateľnejších účinkov by sa malo odkázať na povahu a rozsah dôkazných účinkov verejnej listiny v členskom štáte pôvodu. Dôkazné účinky verejnej listiny v inom členskom štáte budú teda závisieť od právneho poriadku členského štátu pôvodu.

…

(67) Na účely rýchleho, plynulého a účinného vyporiadania dedičstva s cezhraničnými dôsledkami v Únii sa predpokladá, že dedičia, odkazovníci [dediči zo závetu – *neoficiálny preklad*], vykonávatelia závetu alebo správcovia dedičstva by mali mať možnosť ľahko preukázať svoje postavenie a/alebo práva a právomoci v inom členskom štáte, napríklad v členskom štáte, v ktorom sa nachádza majetok patriaci do dedičstva. …“

4 Článok 1 nariadenia č. 650/2012 s názvom „Rozsah pôsobnosti“ v odseku 1 uvádza:

„Toto nariadenie sa vzťahuje na dedenie majetku zosnulých osôb. Nevzťahuje sa najmä na daňové, colné a správne veci.“

5 Článok 3 ods. 1 písm. g) a i) a článok 3 ods. 2 uvedeného nariadenia stanovuje:

„1. Na účely tohto nariadenia:

…

g) ‚rozhodnutie' je akékoľvek rozhodnutie v dedičskej veci, ktoré vydal súd členského štátu, bez ohľadu na jeho označenie, vrátane rozhodnutia o určení výšky trov alebo výdavkov súdnym úradníkom;

…

i) ‚verejná listina' je písomnosť v dedičskej veci, ktorá bola úradne vyhotovená alebo zaregistrovaná ako verejná listina v členskom štáte a ktorej pravosť:
   i) sa vzťahuje na podpis a obsah verejnej listiny a
   ii) bola potvrdená orgánom verejnej moci alebo iným orgánom oprávneným na tento účel členským štátom pôvodu."

2. Na účely tohto nariadenia je ‚súd' akýkoľvek justičný orgán, iný orgán a príslušník právnického povolania, ktorý má právomoc v dedičských veciach, vykonáva funkcie justičného orgánu alebo koná na základe poverenia justičného orgánu alebo pod kontrolou justičného orgánu, pokiaľ tento iný orgán a príslušník právnického povolania poskytuje záruky nestrannosti a dodržania práva všetkých účastníkov na vypočutie a pokiaľ jeho rozhodnutia podľa právneho poriadku členského štátu, v ktorom koná:

a) môžu byť napadnuté opravným prostriedkom podaným justičnému orgánu alebo preskúmané týmto orgánom a

b) majú podobnú právnu silu a účinky ako rozhodnutie justičného orgánu v rovnakej veci.

Členské štáty v súlade s článkom 79 oznámia Komisii ďalšie orgány a právnické povolania uvedené v prvom pododseku."

6 Článok 4 nariadenia č. 650/2012, nazvaný „Všeobecná právomoc", ktorý sa nachádza v kapitole II tohto nariadenia, stanovuje:

„Právomoc konať vo veci celého dedičstva majú súdy členského štátu, v ktorom mal zosnulý obvyklý pobyt v čase smrti."

7 Podľa článku 5 tohto nariadenia s názvom „Dohoda o voľbe súdu":

„1. Ak je právny poriadok, ktorý si zosnulý zvolil na vyporiadanie svojho dedičstva podľa článku 22, právnym poriadkom členského štátu, môžu sa dotknutí účastníci dohodnúť, že výlučnú právomoc konať v dedičskej veci bude mať súd alebo súdy uvedeného členského štátu.

2. Dohoda o voľbe súdu musí mať písomnú formu, musí v nej byť uvedený dátum a musia ju podpísať dotknutí účastníci. Za rovnocennú s písomnou formou sa považuje každá komunikácia elektronickými prostriedkami, ktorá umožňuje trvalý záznam o dohode."

8 Článok 7 uvedeného nariadenia, nazvaný „Právomoc v prípade voľby práva", uvádza:

„Súdy členského štátu, ktorého právny poriadok si zvolil zosnulý podľa článku 22, majú právomoc konať v dedičskej veci, ak:

…

b) účastníci konania sa podľa článku 5 dohodli na založení právomoci súdu alebo súdov tohto členského štátu, alebo

c) účastníci konania výslovne uznali právomoc súdu, ktorý začal konať.“

9 Článok 13 toho istého nariadenia stanovuje:

„Právomoc prijímať vyhlásenie o prijatí alebo odmietnutí dedičstva, odkazu alebo povinného dedičského podielu alebo vyhlásenie, ktorého cieľom je obmedziť zodpovednosť dotknutej osoby v súvislosti s dlhmi patriacimi do dedičstva, majú okrem súdu, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci podľa tohto nariadenia, aj súdy členského štátu obvyklého pobytu ktorejkoľvek osoby, ktorá podľa rozhodného práva pre dedenie môže urobiť pred súdom vyhlásenie, pokiaľ sa podľa právneho poriadku tohto členského štátu môžu urobiť pred súdom.“

10 Článok 21 nariadenia č. 650/2012 s názvom „Všeobecné pravidlo“, ktorý sa nachádza v kapitole III tohto nariadenia, nazvanej „Rozhodné právo“, stanovuje:

„1. Ak nie je v tomto nariadení ustanovené inak, rozhodným právom vo veci celého dedičstva je právny poriadok štátu, v ktorom mal zosnulý obvyklý pobyt v čase smrti.

2. Ak zo všetkých okolností prípadu jasne vyplýva, že v čase smrti mal zosnulý preukázateľne užšie väzby na iný štát, ako je štát, ktorého právo by bolo rozhodným právom podľa odseku 1, rozhodným právom v dedičských veciach je výnimočne právo tohto iného štátu.“

11 Článok 22 tohto nariadenia, nazvaný „Voľba práva“, v odsekoch 1 a 2 stanovuje:

„1. Osoba si môže za rozhodné právo, ktorým sa bude spravovať dedenie jej celého dedičstva, zvoliť právny poriadok štátu, ktorého je v čase voľby alebo úmrtia štátnym príslušníkom.

Osoba so štátnou príslušnosťou viacerých štátov si môže zvoliť právny poriadok ktoréhokoľvek zo štátov, ktorých je v čase voľby alebo v čase úmrtia štátnym príslušníkom.

2. Voľba sa urobí výslovne vo vyhlásení vo forme právneho úkonu nakladania s majetkom pre prípad smrti alebo vyplýva z ustanovení tohto právneho úkonu.“

12 Podľa článku 28 uvedeného nariadenia:

„Vyhlásenie o prijatí alebo odmietnutí dedičstva, odkazu alebo povinného dedičského podielu alebo vyhlásenie, ktorého cieľom je obmedziť zodpovednosť osoby, ktorá urobila vyhlásenie, je z formálneho hľadiska platné, ak spĺňa náležitosti:

…

b) podľa právneho poriadku štátu, v ktorom má osoba, ktorá urobila vyhlásenie, obvyklý pobyt.“

13 Článok 59 nariadenia č. 650/2012 stanovuje:

„1. Verejná listina vyhotovená v jednom členskom štáte má v inom členskom štáte rovnaké dôkazné účinky ako v členskom štáte pôvodu alebo čo najporovnateľnejšie účinky, ak to nie je v zjavnom rozpore s verejným poriadkom (*ordre public*) v dotknutom členskom štáte.

Osoba, ktorá si želá použiť verejnú listinu v inom členskom štáte, môže požiadať orgán, ktorý verejnú listinu vystavuje, v štáte pôvodu, aby vyplnil tlačivo stanovené v súlade s konzultačným postupom uvedeným v článku 81 ods. 2 a opísal v ňom dôkazné účinky, ktoré má verejná listina v členskom štáte pôvodu.

…“

14 Článok 60 ods. 1 tohto nariadenia stanovuje:

„Verejná listina, ktorá je vykonateľná v členskom štáte pôvodu, sa vyhlási za vykonateľnú v inom členskom štáte na návrh ktorejkoľvek zainteresovanej strany v súlade s postupom ustanoveným v článkoch 45 až 58.“

15 Článok 64 uvedeného nariadenia uvádza:

„[Európske] osvedčenie [o dedičstve] sa vydá v členskom štáte, ktorého súdy majú právomoc podľa článkov 4, 7, 10 alebo 11. Orgánom štátu pôvodu je:

a) súd v zmysle článku 3 ods. 2 alebo

b) iný orgán, ktorý má právomoc rozhodovať v dedičských veciach podľa vnútroštátneho právneho poriadku.“

16 Podľa článku 83 toho istého nariadenia, nazvaného „Prechodné ustanovenia“:

„1. Toto nariadenie sa vzťahuje na dedenie po osobách, ktoré zomreli 17. augusta 2015 alebo neskôr.

2. Ak si zosnulý zvolil rozhodné právo pre dedenie pred 17. augustom 2015, jeho voľba je platná, pokiaľ spĺňa podmienky stanovené v kapitole III alebo pokiaľ je platná podľa noriem medzinárodného práva súkromného, ktoré boli platné v čase voľby v štáte, v ktorom mal zosnulý obvyklý pobyt, alebo v ktoromkoľvek inom štáte, ktorého bol štátnym príslušníkom.

…

4. Ak bol právny úkon nakladania s majetkom pre prípad smrti urobený pred 17. augustom 2015 v súlade s právnym poriadkom, ktorý by si zosnulý bol býval mohol zvoliť v súlade s týmto nariadením, tento právny poriadok sa považuje za právny poriadok zvolený za rozhodné právo pre dedenie.“

Litovské právo

Občiansky zákonník

17 § 5.4 Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (Občiansky zákonník Litovskej republiky) znie:

„1. Za miesto začatia dedičského konania sa považuje posledné miesto bydliska zosnulého (§ 2 ods. 12 tohto zákonníka).

2. V prípade, že poručiteľ nemal trvalé bydlisko, za miesto začatia dedičského konania sa považuje:

(1) miesto, kde poručiteľ žil väčšinou počas posledných šiestich mesiacov pred svojou smrťou;

(2) ak má poručiteľ bydlisko na viacerých miestach, za miesto začatia dedičského konania sa považuje miesto, kde sa nachádzajú prevládajúce ekonomické alebo osobné záujmy poručiteľa (miesto, kde sa nachádza jeho majetok, alebo prevažná časť tohto majetku, ak sa majetok nachádza na viacerých miestach; miesto bydliska manželského partnera, s ktorým bol poručiteľ v manželskom zväzku počas posledných šiestich mesiacov pred svojou smrťou, alebo miesto bydliska dieťaťa, ktoré žilo s poručiteľom v spoločnej domácnosti).

3. Ak nie je možné určiť miesto bydliska poručiteľa v súlade s okolnosťami uvedenými v odsekoch 1 a 2 tohto článku, miesto začatia dedičského konania sa môže určiť podľa štátnej príslušnosti poručiteľa, jeho registrácie, miesta registrácie vozidiel, ktoré mu patria, a podľa iných okolností.

4. V prípade sporu určí miesto začatia dedičského konania na návrh dotknutých osôb po zohľadnení všetkých okolností súd.“

18 § 5 ods. 66 uvedeného zákonníka stanovuje, že dedičia zo zákona alebo zo závetu sa môžu obrátiť na notára v mieste začatia dedičského konania, aby im bolo vystavené potvrdenie o dedičstve (ďalej len „osvedčenie o dedičstve“).

Občiansky súdny poriadok

19 § 444 Civilinio proceso kodeksas (Občiansky súdny poriadok) stanovuje:

„1. Súd určí skutočnosti, od ktorých závisí začatie, zmena alebo zánik osobných alebo vlastníckych práv osôb.

2. Súd preskúma skutočnosti:

…

(8) týkajúce sa prijatia dedičstva, ako aj určenia skutočného miesta začatia dedičského konania.“

20 Podľa § 511 uvedeného poriadku možno notárske úkony alebo odmietnutie vydať notársku zápisnicu napadnúť na súde. Žaloba sa podáva na súde v obvode miesta výkonu činnosti dotknutého notára.

Zákon o notárstve

21 § 1 Lietuvos Respublikos notariato įstatymas (zákon o notárstve Litovskej republiky, ďalej len „zákon o notárstve“) stanovuje:

„Notárstvo tvoria všetci notári, ktorým tento zákon priznáva právo osvedčovať nesporové subjektívne práva a právne skutočnosti fyzických a právnických osôb alebo iných organizácií a ich inštitúcií, a zabezpečovať ochranu oprávnených záujmov týchto osôb a štátu.“

22 Podľa § 2 tohto zákona notárov vymenúva a odvoláva minister spravodlivosti.

23 § 12 uvedeného zákona, nazvaný „Nezávislosť notárov“, uvádza, že notári vykonávajú svoje úlohy nezávisle od výkonu moci verejných štátnych inštitúcií alebo správnych inštitúcií a sú viazaní len zákonmi.

24 Podľa § 26 toho istého zákona notári vydávajú najmä osvedčenia o dedičstve. Skutočnosti zistené v dokladoch osvedčených notárom sú preukázané a nemusia byť podložené dôkazmi, pokiaľ nie sú tieto doklady v súlade s právnou úpravou uznané za neplatné.

25 V súlade s § 41 zákona o notárstve osoba, ktorá sa domnieva, že jej bola chybne vyhotovená notárska zápisnica alebo jej bolo odmietnuté vyhotovenie takejto zápisnice, môže podať žalobu na súd.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

26 E. E. je litovský štátny príslušník. Jeho matka, tiež litovská štátna príslušníčka, sa vydala za nemeckého štátneho príslušníka K.-D. E. a zmenila svoje bydlisko, aby žila s E. E. u svojho manžela v Nemecku. Dňa 4. júla 2013 spísala pred notárom, ktorého úrad sa nachádza v Garliave (Litva), závet, v ktorom určila svojho syna za jediného dediča.

27 V čase smrti matky E. E., ktorá zomrela v Nemecku, bola nehnuteľnosť, teda byt nachádzajúci sa v Kaunase (Litva), zaregistrovaná na meno zosnulej. Dňa 17. júla 2017 sa E. E. obrátil na notárku so sídlom v Kaunase, aby sa začalo dedičské konanie a bolo mu vydané osvedčenie o dedičstve.

28 Dňa 1. augusta 2017 táto notárka odmietla vyhotoviť uvedené osvedčenie z dôvodu, že obvyklý pobyt zosnulej v zmysle článku 4 nariadenia č. 650/2012 treba chápať tak, že sa nachádza v Nemecku.

29 E. E. napadol toto odmietnutie na Kauno apylinkės teismas (Okresný súd Kaunas, Litva). Rozhodnutím z 29. januára 2018 tento súd vyhovel návrhu žalobcu z dôvodu, že zosnulá neprerušila svoje väzby s Litvou.

30 Notárka, na ktorú sa obrátil E. E., podala proti tomuto rozhodnutiu odvolanie na Kauno apygardos teismas (Krajský súd Kaunas, Litva). V rámci tohto konania E. E. podal návrh, aby bolo do spisu zahrnuté vyhlásenie K.-D. E., v ktorom táto osoba uviedla, že si nerobí nároky na dedičstvo po zosnulej a súhlasil s právomocou litovských súdov, keďže v Nemecku nebolo začaté nijaké dedičské konanie.

31 Rozhodnutím z 26. apríla 2018 tento súd zrušil napadnuté rozhodnutie a zamietol návrh E. E., ktorý následne podal kasačný opravný prostriedok na Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Najvyšší súd, Litva).

32 Za týchto podmienok Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Najvyšší súd, Litva) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa situácia, o akú ide vo veci samej, v ktorej litovská štátna príslušníčka, ktorá mala miesto obvyklého pobytu v čase svojej smrti pravdepodobne v inom členskom štáte, ktorá však v každom prípade nikdy neprerušila väzby so svojou krajinou pôvodu a ktorá najmä pred smrťou spísala závet v Litve a zanechala celý svoj majetok svojmu dedičovi, litovskému štátnemu príslušníkovi, pričom v čase začatia dedičského konania bolo zrejmé, že celý jej majetok tvorila nehnuteľnosť nachádzajúca sa výlučne v Litve, a jej pozostalý manžel, štátny príslušník iného členského štátu, navyše jasne vyjadril úmysel vzdať sa majetku po zosnulej, nezúčastnil sa na konaní začatom v Litve a súhlasil s právomocou litovských súdov a uplatnením litovského práva, považovať za dedenie, ktoré má cezhraničné dôsledky, v zmysle ustanovení nariadenia č. 650/2012, na ktoré sa má uplatniť uvedené nariadenie?

2. Majú sa litovskí notári, ktorí začnú konať v dedičskej veci, vydajú osvedčenie o dedičstve a vykonajú ďalšie úkony nevyhnutné na uplatnenie práv dedičov, považovať za ‚súd' v zmysle článku 3 ods. 2 nariadenia č. 650/2012 vzhľadom na to, že notári pri plnení svojich úloh dodržiavajú zásady nestrannosti a nezávislosti, ich rozhodnutia sú pre nich, ako aj pre súdne orgány záväzné a ich úkony možno napadnúť žalobou na súde?

3. V prípade [kladnej] odpovede na druhú otázku majú sa osvedčenia o dedičstve vydávané litovskými notármi považovať za rozhodnutia v zmysle článku 3 ods. 1 písm. g) nariadenia č. 650/2012 a musí sa z tohto dôvodu určiť právomoc na účely ich vydania?

4. V prípade zápornej odpovede na druhú otázku majú sa [články 4 a] 59 nariadenia č. 650/2012 (v spojení alebo samostatne, ale nie výlučne) vykladať v tom zmysle, že litovskí notári sú oprávnení vydávať osvedčenia o dedičstve bez toho, aby uplatnili všeobecné pravidlá právomoci,… a že také osvedčenia sa majú považovať za verejné listiny, ktoré majú právne účinky aj v iných členských štátoch?

5. Má sa článok 4 nariadenia č. 650/2012 alebo iné ustanovenia tohto nariadenia vykladať v tom zmysle, že obvyklý pobyt zosnulého možno určiť len v konkrétnom členskom štáte?

6. Majú sa články 4, 5, 7 [a] 22 nariadenia č. 650/2012 (v spojení alebo samostatne, ale nie výlučne) vykladať a uplatňovať v tom zmysle, že na základe skutkových okolností veci uvedených v prvej otázke dotknuté strany súhlasili s právomocou litovských súdov a uplatnením litovského práva?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej a piatej otázke

33 Svojou prvou a piatou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má nariadenie č. 650/2012 vykladať v tom zmysle, že pojem „dedenie, ktoré má cezhraničné dôsledky“ sa vzťahuje na situáciu, v ktorej bol zosnulý štátnym príslušníkom členského štátu a mal v čase svojej smrti pobyt v inom členskom štáte, ale neprerušil svoje väzby s prvým z týchto členských štátov, a či má byť v tejto situácii posledný obvyklý pobyt zosnulého určený v jednom členskom štáte.

34 Na úvod treba uviesť, že nariadenie č. 650/2012 bolo prijaté na základe článku 81 ods. 2 ZFEÚ, ktorý sa vzťahuje len na občianske veci, ktoré majú cezhraničné dôsledky.

35 V súlade s jeho odôvodneniami 1 a 7 cieľom tohto nariadenia je najmä uľahčiť riadne fungovanie vnútorného trhu odstránením prekážok voľného pohybu osôb, ktoré narážajú na problémy pri uplatňovaní svojich práv v kontexte dedenia, ktoré má cezhraničné dôsledky. Jeho cieľom je podľa jeho odôvodnenia 67 rýchle, plynulé a účinné vyporiadanie dedičstva, ktoré má takéto dôsledky.

36 Na účely určenia, či má dedenie uvedené dôsledky, a teda patrí do pôsobnosti nariadenia č. 650/2012, treba, ako uviedol generálny advokát v bode 34 svojich návrhov, určiť v prvom rade členský štát obvyklého pobytu zosnulého v čase jeho smrti a v druhom rade, či môže byť tento pobyt určený v inom členskom štáte z dôvodu, že sa iný prvok týkajúci sa dedičstva nachádza v inom členskom štáte, než je členský štát posledného obvyklého pobytu zosnulého.

37 V tejto súvislosti treba uviesť, že hoci žiadne ustanovenie nariadenia č. 650/2012 nedefinuje pojem „obvyklý pobyt zosnulého v čase jeho smrti“ v zmysle tohto nariadenia, užitočné usmernenia sú uvedené v jeho odôvodneniach 23 a 24.

38 Podľa odôvodnenia 23 tohto nariadenia prináleží orgánu konajúcemu v dedičskej veci určiť obvyklý pobyt zosnulého a na tieto účely musí tento orgán zohľadniť tak skutočnosť, že všeobecným kolíznym kritériom je obvyklý pobyt zosnulého v čase jeho smrti, ako aj všetky okolnosti života zosnulého počas rokov pred jeho úmrtím a v čase jeho smrti tak, že zohľadní všetky relevantné skutkové okolnosti, najmä trvanie a pravidelnosť prítomnosti zosnulého v dotknutom štáte, ako aj podmienky a dôvody tejto prítomnosti. Takto určený obvyklý pobyt musí vykazovať úzku a stabilnú väzbu medzi dedičskou vecou a dotknutým štátom.

39 V tejto súvislosti odôvodnenie 24 uvedeného nariadenia uvádza rôzne prípady, v ktorých môže byť určenie obvyklého pobytu zložité. Podľa poslednej vety tohto odôvodnenia, ak bol zosnulý štátnym príslušníkom jedného zo štátov alebo mal svoj hlavný majetok v jednom z týchto štátov, jeho štátna

príslušnosť alebo miesto, kde sa majetok nachádza, by mohli byť osobitným kritériom pri celkovom posúdení všetkých skutkových okolností, ak zosnulý z pracovných alebo ekonomických dôvodov odišiel žiť do zahraničia s cieľom pracovať tam, a to aj na dlhý čas, ale zachoval si úzku a stabilnú väzbu so svojím štátom pôvodu.

40 Z toho vyplýva, že obvyklý pobyt zosnulého musí byť určený orgánom povereným konať v dedičskej veci na základe posúdenia všetkých okolností prípadu len v jednom členskom štáte.

41 Ako totiž v podstate uviedol generálny advokát v bode 42 svojich návrhov a ako vyplýva z judikatúry Súdneho dvora, výklad ustanovení nariadenia č. 650/2012, podľa ktorého by obvyklý pobyt zosnulého v čase jeho smrti mohol byť určený vo viacerých členských štátoch, by viedol k rozdeleniu dedičstva, keďže uvedený pobyt predstavuje kritérium na účely uplatnenia všeobecných pravidiel uvedených v článkoch 4 a 21 tohto nariadenia, podľa ktorých tak právomoc súdov rozhodovať o celom dedičstve, ako aj rozhodné právo, ktorým sa spravuje celé dedičstvo, na základe uvedeného nariadenia, sa určujú podľa tohto pobytu. Takýto výklad by bol preto nezlučiteľný s cieľmi toho istého nariadenia (pozri v tomto zmysle rozsudky z 12. októbra 2017, Kubicka, C-218/16, EU:C:2017:755, bod 57, a z 21. júna 2018, Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485, body 53 až 55).

42 Navyše treba posúdiť, či má dedenie cezhraničnú povahu z dôvodu, že iný prvok súvisiaci s dedičstvom sa nachádza v inom štáte, než je štát posledného obvyklého pobytu zosnulého.

43 V tejto súvislosti treba uviesť, že Súdny dvor rozhodol, že dedenie má cezhraničné dôsledky, keď zahŕňa majetok nachádzajúci sa vo viacerých členských štátoch a najmä v štáte odlišnom od štátu posledného pobytu zosnulého (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. júna 2018, Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485,bod 32). Okrem toho nariadenie č. 650/2012 sa nie vyčerpávajúcim spôsobom vzťahuje na iné okolnosti, ktoré môžu odhaliť existenciu dedičstva vo viacerých členských štátoch.

44 Ako v podstate uviedol generálny advokát v bode 65 svojich návrhov, súbor zhodujúcich sa dôkazov, ako sú uvedené v odôvodneniach 23 a 24 nariadenia č. 650/2012 a najmä v bodoch 38 a 39 tohto rozsudku, môžu s výhradou overení, ktoré prináleží vykonať vnútroštátnemu súdu, viesť k záveru, že dedenie, o aké ide vo veci samej, ktoré má cezhraničné dôsledky, spadá do pôsobnosti nariadenia č. 650/2012.

45 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na prvú a piatu otázku odpovedať tak, že nariadenie č. 650/2012 sa má vykladať v tom zmysle, že pojem „dedenie, ktoré má cezhraničné dôsledky“ sa vzťahuje na situáciu, v ktorej bol zosnulý štátnym príslušníkom členského štátu a mal v čase svojej smrti pobyt v inom členskom štáte, ale neprerušil svoje väzby s prvým z týchto členských štátov, v ktorom sa nachádza majetok, ktorý je predmetom dedičstva, zatiaľ čo jeho dediči majú pobyt v týchto dvoch členských štátoch. Posledný obvyklý pobyt zosnulého v zmysle tohto nariadenia musí určiť orgán, ktorý rozhoduje o dedičskej veci, len v jednom z týchto členských štátov.

O druhej otázke

46 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 3 ods. 2 nariadenia č. 650/2012 vykladať v tom zmysle, že litovských notárov možno považovať za „súdy“ v zmysle tohto nariadenia.

47 Podľa článku 3 ods. 2 prvého pododseku nariadenia č. 650/2012 sa na orgán, ktorý nie je justičným orgánom, alebo príslušníka právnického povolania, ktorý má právomoc v dedičských veciach, vzťahuje pojem „súd“ v zmysle tohto ustanovenia, ak vykonáva funkcie justičného orgánu alebo koná na základe poverenia justičného orgánu alebo pod kontrolou justičného orgánu, pokiaľ poskytuje záruky týkajúce sa jeho nestrannosti a dodržania práva všetkých účastníkov na vypočutie, a jeho rozhodnutia,

ktoré vydáva podľa právneho poriadku členského štátu, v ktorom vykonáva svoju činnosť, môžu byť napadnuté opravným prostriedkom podaným justičnému orgánu alebo preskúmané týmto orgánom a majú podobnú právnu silu a účinky ako rozhodnutie justičného orgánu v rovnakej veci.

48 Okrem toho z odôvodnenia 20 nariadenia č. 650/2012 vyplýva, že v rámci tohto nariadenia treba pojmu „súd“ priznať široký význam, ktorý zahŕňa aj notárov, pokiaľ vykonávajú funkcie justičného orgánu v niektorých dedičských veciach.

49 Ďalej treba spresniť, že skutočnosť, že členský štát neoznámi, že notári vykonávajú funkcie justičného orgánu, podľa článku 3 ods. 2 druhého pododseku nariadenia č. 650/2012, nie je rozhodujúca, pokiaľ ide o kvalifikáciu týchto notárov ako „súdu“ (rozsudok z 23. mája 2019, WB, C-658/17, EU:C:2019:444, bod 64).

50 Treba tiež pripomenúť, že nariadenie č. 650/2012 vo svojom článku 3 ods. 2 spresňuje, že pojem „súd“ v zmysle tohto nariadenia zahŕňa nielen justičné orgány, ale aj akýkoľvek iný orgán, ktorý má právomoc v dedičských veciach, vykonáva funkcie justičného orgánu a spĺňa podmienky stanovené v tom istom ustanovení (rozsudok z 23. mája 2019, WB, C-658/17, EU:C:2019:444, bod 40).

51 V tejto súvislosti Súdny dvor už uviedol, že orgán vykonáva funkcie justičného orgánu vtedy, keď môže byť príslušný na rozhodovanie v prípade sporu v dedičských veciach. Toto kritérium sa uplatňuje bez ohľadu na to, či má postup vydávania osvedčenia o dedičstve sporovú alebo nesporovú povahu (rozsudok z 23. mája 2019, WB, C-658/17, EU:C:2019:444, bod 56).

52 V prejednávanej veci však treba konštatovať, že podľa článku 1 zákona o notárstve im zákon priznáva právo osvedčovať nesporové subjektívne práva.

53 Zdá sa, že z toho vyplýva, ako uviedol aj generálny advokát v bode 81 svojich návrhov, že litovský notár nemá právomoc rozhodovať o sporových otázkach medzi účastníkmi konania a že nemá právomoc zisťovať skutočnosti, ktoré nie sú jasné a zjavné, ani rozhodovať o sporných skutočnostiach.

54 Treba teda konštatovať, s výhradou overenia vnútroštátnym súdom, že vydanie vnútroštátneho osvedčenia o dedičstve litovskými notármi neznamená výkon funkcií justičného orgánu.

55 Vzhľadom na znenie článku 3 ods. 2 nariadenia č. 650/2012 však postavenie „súdu“ v zmysle tohto ustanovenia môže vyplývať aj zo skutočnosti, že uvedené orgány a príslušníci právnického povolania konajú na základe poverenia alebo pod kontrolou justičného orgánu. Vnútroštátnemu súdu prináleží overiť, či je to tak v prípade litovských notárov, keď vydávajú vnútroštátne osvedčenie o dedičstve.

56 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na druhú otázku odpovedať tak, že článok 3 ods. 2 nariadenia č. 650/2012 sa má vykladať v tom zmysle, že litovskí notári, s výhradou overenia vnútroštátnym súdom, nevykonávajú pri vydávaní vnútroštátneho osvedčenia o dedičstve funkcie justičného orgánu. Vnútroštátnemu súdu však prináleží určiť, či títo notári konajú na základe poverenia justičného orgánu alebo pod jeho kontrolou, a v dôsledku toho ich možno kvalifikovať ako „súdy“ v zmysle toho istého ustanovenia.

O tretej otázke

57 Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či v prípade, že dospeje k záveru, že litovských notárov možno kvalifikovať ako „súdy“ v zmysle nariadenia č. 650/2012, možno osvedčenie o dedičstve, ktoré vydávajú, považovať za „rozhodnutie“ v zmysle článku 3 ods. 1 písm. g) nariadenia č. 650/2012, a či na účely jeho vydania môžu títo notári uplatniť pravidlá právomoci stanovené v kapitole II tohto nariadenia.

58 Podľa článku 3 ods. 1 písm. g) nariadenia č. 650/2012 je „rozhodnutím“ akékoľvek rozhodnutie v dedičskej veci, ktoré vydal súd členského štátu, bez ohľadu na jeho označenie.

59 Z tohto ustanovenia vyplýva, že jedinou podmienkou stanovenou týmto nariadením na to, aby určitý úkon bolo možné považovať za „rozhodnutie“, je, aby ho vydal „súd“ v zmysle článku 3 ods. 2 uvedeného nariadenia.

60 Preto v prípade, že by vnútroštátny súd dospel k záveru, že litovských notárov možno kvalifikovať ako „súdy“ v zmysle článku 3 ods. 2 nariadenia č. 650/2012, osvedčenie o dedičstve vydané týmito notármi možno kvalifikovať ako „rozhodnutie“ v zmysle článku 3 ods. 1 písm. g) tohto nariadenia.

61 Pokiaľ ide o pravidlá právomoci, Súdny dvor rozhodol, že nariadenie č. 650/2012, najmä jeho článok 4 určuje medzinárodnú právomoc týkajúcu sa konania v prípade opatrení vzťahujúcich sa na celé dedičstvo, akými je najmä vydávanie vnútroštátnych osvedčení o dedičstve bez ohľadu na to, či ide o sporovú alebo nesporovú povahu týchto konaní, ako to vyplýva aj z odôvodnenia 59 tohto nariadenia (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. júna 2018, Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485, body 44 a 45).

62 Ako vyplýva z odôvodnenia 22 nariadenia č. 650/2012, ak notári vykonávajú funkcie justičného orgánu alebo konajú na základe poverenia alebo pod kontrolou justičného orgánu, sú viazaní pravidlami súdnej právomoci stanovenými v kapitole II tohto nariadenia a ich rozhodnutia by mali byť v obehu v súlade s ustanoveniami o uznávaní, vykonateľnosti a výkone rozhodnutí uvedenými v kapitole IV tohto nariadenia.

63 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na tretiu otázku odpovedať tak, že článok 3 ods. 1 písm. g) nariadenia č. 650/2012 sa má vykladať v tom zmysle, že v prípade, že vnútroštátny súd dospeje k záveru, že litovských notárov možno kvalifikovať ako „súdy“ v zmysle tohto nariadenia, možno osvedčenie o dedičstve, ktoré vydávajú, považovať za „rozhodnutie“ v zmysle tohto ustanovenia, takže na účely jeho vydania môžu títo notári uplatniť pravidlá právomoci stanovené v kapitole II uvedeného nariadenia.

O štvrtej otázke

64 Svojou štvrtou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či sa majú články 4 a 59 nariadenia č. 650/2012 vykladať v tom zmysle, že notár členského štátu, ktorý nie je kvalifikovaný ako „súd“ v zmysle tohto nariadenia, môže bez toho, aby uplatnil všeobecné pravidlá o právomoci stanovené uvedeným nariadením, vydávať osvedčenia o dedičstve, a či sa tieto osvedčenia majú považovať za „verejné listiny“ v zmysle článku 3 ods. 1 písm. i) toho istého nariadenia, ktoré majú účinky v iných členských štátoch.

65 V prvej časti tejto štvrtej otázky sa vnútroštátny súd konkrétne pýta, či na účely zabezpečenia celistvosti dedičstva v prípade, že by litovskí notári neboli kvalifikovaní ako „súdy“ v zmysle nariadenia č. 650/2012, sú títo viazaní pravidlami právomoci stanovenými v kapitole II nariadenia č. 650/2012 s názvom „Právomoc“, a či pred vydaním vnútroštátneho osvedčenia o dedičstve musia určiť, ktoré súdy prípadne majú právomoc podľa uvedených ustanovení.

66 V tejto súvislosti z jasného znenia odôvodnenia 22 nariadenia č. 650/2012 vyplýva, že ak notári nevykonávajú funkcie justičného orgánu, nie sú viazaní pravidlami súdnej právomoci.

67 Okrem toho, ako už Súdny dvor rozhodol, článok 4 tohto nariadenia určuje medzinárodnú právomoc súdov členských štátov, pokiaľ ide o konania v prípade opatrení týkajúcich sa celého dedičstva (rozsudok z 21. júna 2018, Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485, bod 44). Naproti tomu sa ustanovenia kapitoly II nariadenia č. 650/2012 týkajúce sa pravidiel právomoci nevzťahujú na iné orgány než súdy.

68 Treba preto uviesť, že ak by vnútroštátny súd dospel k záveru, že litovských notárov nemožno kvalifikovať ako „súdy“ v zmysle článku 3 ods. 2 nariadenia č. 650/2012, títo notári nepodliehajú pravidlám súdnej právomoci stanoveným v nariadení č. 650/2012 a ani neurčujú, ktoré súdy prípadne majú právomoc rozhodovať na základe ustanovení kapitoly II toho istého nariadenia.

69 Okrem toho, ako v podstate uviedol generálny advokát v bode 79 svojich návrhov, zásada celistvosti dedičstva nie je absolútna. Nariadenie č. 650/2012 sa týka situácie, v ktorej orgány viacerých členských štátov konajú v tej istej dedičskej veci. Z článku 13 tohto nariadenia vyplýva, že toto nariadenie pripúšťa, že ak dedičia alebo dedičia zo závetu majú obvyklý pobyt v inom členskom štáte, než v ktorom je alebo bude dedičstvo vyporiadané, môžu byť orgánom členského štátu ich obvyklého pobytu poskytnuté vyhlásenia týkajúce sa dedičstva. To zodpovedá cieľu uvedeného nariadenia, ktorým je uľahčiť život dedičov a dedičov zo závetu, ako vyplýva z odôvodnenia 32 toho istého nariadenia.

70 Tento výklad nevyvracia ani článok 64 nariadenia č. 650/2012 týkajúci sa vydávania európskeho osvedčenia o dedičstve, ktorý má za cieľ spresniť, že pravidlá právomoci obsiahnuté v článkoch 4, 7, 10 a 11 tohto nariadenia sú uplatniteľné nielen na súdy v zmysle článku 3 ods. 2 uvedeného nariadenia, ale aj na iné orgány, ktoré majú podľa vnútroštátneho práva právomoc rozhodovať v dedičských veciach. Európske osvedčenie o dedičstve, ktoré bolo vytvorené nariadením č. 650/2012, spadá pod autonómny právny systém, ktorý upravujú ustanovenia kapitoly VI tohto nariadenia (rozsudok z 21. júna 2018, Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485, bod 46).

71 Vnútroštátny súd si okrem toho druhou časťou svojej štvrtej otázky kladie otázku v súvislosti s kvalifikáciou vnútroštátneho osvedčenia o dedičstve ako „verejnej listiny“ v zmysle článku 3 ods. 1 písm. i) nariadenia č. 650/2012, ako aj v súvislosti s jeho účinkami.

72 Článok 3 ods. 1 písm. i) nariadenia č. 650/2012 definuje „verejnú listinu“ ako písomnosť v dedičskej veci, ktorá bola úradne vyhotovená alebo zaregistrovaná ako verejná listina v členskom štáte a ktorej pravosť sa jednak vzťahuje na podpis a obsah verejnej listiny a jednak bola potvrdená orgánom verejnej moci alebo iným orgánom oprávneným na tento účel členským štátom pôvodu.

73 Z odôvodnenia 62 tohto nariadenia navyše vyplýva, že je potrebné prijať samostatný výklad pojmu „pravosť“ vzťahujúci sa na celý rad prvkov, najmä na otázku pravosti listiny, formálne náležitosti listiny, právomoci orgánu, ktorý vyhotovuje listinu, a postup vyhotovenia listiny. Pravosť by sa mala vzťahovať aj na skutkové okolnosti, ktoré dotknutý orgán vo verejnej listine zaznamenal, ako je napríklad skutočnosť, že sa uvedené strany v daný deň dostavili pred orgán a že urobili vyhlásenia uvedené v tejto listine.

74 Vnútroštátnemu súdu prináleží preskúmať, či sú tieto kritériá splnené. Hoci má tento súd ako jediný právomoc posúdiť skutkové okolnosti vo veci samej a podať výklad vnútroštátnej právnej úpravy v rámci návrhu na začatie prejudiciálneho konania, Súdny dvor, ktorý bol požiadaný, aby vnútroštátnemu súdu poskytol užitočné odpovede, má právomoc poskytnúť usmernenia vyplývajúce zo spisu, ktorý má k dispozícii.

75 V prejednávanej veci, ako uviedol generálny advokát v bode 87 svojich návrhov, je osvedčenie o dedičstve podľa vnútroštátneho práva verejnou listinou a, ako vyplýva z článku 26 zákona o notárstve, notári sú oprávnení vydávať osvedčenia týkajúce sa dedičstva, ktoré obsahujú skutočnosti, ktoré sa považujú za preukázané.

76 S výhradou overení, ktoré prináleží vykonať vnútroštátnemu súdu, sa teda zdá, že vnútroštátne osvedčenie o dedičstve, o aké ide vo veci samej, spĺňa kritériá stanovené v článku 3 ods. 1 písm. i) nariadenia č. 650/2012.

77 V prípade, že by vnútroštátny súd dospel k záveru, že toto osvedčenie predstavuje verejnú listinu v zmysle uvedeného ustanovenia, treba v prvom rade uviesť, že pokiaľ ide o jeho účinky, z článku 59 ods. 1 prvého pododseku nariadenia č. 650/2012 vyplýva, že verejné listiny vyhotovené v členskom štáte majú rovnakú dôkaznú silu v inom členskom štáte alebo majú v ňom najporovnateľnejšie účinky. V tejto súvislosti sa v odôvodnení 61 tohto nariadenia spresňuje, že pri určovaní dôkaznej sily verejnej listiny vydanej v inom členskom štáte alebo čo najporovnateľnejších účinkov by sa malo odkázať na povahu a rozsah dôkaznej sily verejnej listiny v členskom štáte pôvodu. Dôkazná sila, ktorú by mala mať verejná listina v inom členskom štáte, bude teda závisieť od právneho poriadku členského štátu pôvodu.

78 Navyše v súlade s článkom 59 ods. 1 druhým pododsekom nariadenia č. 650/2012 na účely použitia verejnej listiny v inom členskom štáte je možné požiadať orgán, ktorý verejnú listiny vyhotovuje v členskom štáte pôvodu, aby vyplnil príslušné tlačivo nachádzajúce sa v prílohe 2 vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) č. 1329/2014 z 9. decembra 2014, ktorým sa stanovujú tlačivá uvedené v nariadení č. 650/2012 (Ú. v. ES L 359, 2014, s. 30).

79 Po druhé podľa článku 60 ods. 1 nariadenia č. 650/2012 sa verejná listina, ktorá je vykonateľná v členskom štáte pôvodu, vyhlási za vykonateľnú v inom členskom štáte v súlade s postupom stanoveným v článkoch 45 až 58 uvedeného nariadenia.

80 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na štvrtú prejudiciálnu otázku odpovedať tak, že články 4 a 59 nariadenia č. 650/2012 sa majú vykladať v tom zmysle, že notár členského štátu, ktorý nie je kvalifikovaný ako „súd“ v zmysle tohto nariadenia, môže bez toho, aby uplatnil všeobecné pravidlá o právomoci stanovené uvedeným nariadením, vydať vnútroštátne osvedčenia o dedičstve. Ak vnútroštátny súd dospeje k záveru, že tieto osvedčenia spĺňajú kritériá stanovené v článku 3 ods. 1 písm. i) toho istého nariadenia, a preto ich možno považovať za „verejné listiny“ v zmysle toho istého ustanovenia, tieto osvedčenia majú v iných členských štátoch účinky, ktoré článok 59 ods. 1 a článok 60 ods. 1 nariadenia č. 650/2012 priznávajú verejným listinám.

O šiestej otázke

81 Svojou šiestou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa majú články 4, 5, 7 a 22 nariadenia č. 650/2012 vykladať v tom zmysle, že vôľa poručiteľa, ako aj dohoda medzi jeho dedičmi môžu viesť k určeniu súdu, ktorý má právomoc konať v dedičských veciach, a k uplatneniu dedičského práva iného členského štátu, než sú štáty, ktoré by vyplývali z uplatnenia kritérií stanovených týmto nariadením.

82 Pokiaľ ide o určenie súdu, ktorý má právomoc konať v dedičských veciach, treba uviesť, že článok 4 nariadenia č. 650/2012 stanovuje všeobecné pravidlo, podľa ktorého právomoc rozhodovať vo veci celého dedičstva majú súdy členského štátu, v ktorom mal zosnulý obvyklý pobyt v čase svojej smrti, zatiaľ čo článok 5 ods. 1 tohto nariadenia obsahuje ustanovenia, ktoré sa odchyľujú od tohto všeobecného pravidla, a umožňuje účastníkom dedičského konania dohodnúť sa, že právomoc majú súdy iného členského štátu, než je štát, ktorý by vyplýval z uplatnenia kritérií stanovených týmto nariadením.

83 V súlade s článkom 5 ods. 1 nariadenia č. 650/2012 sa účastníci konania môžu dohodnúť, že súdy členského štátu, ktorého právo si zosnulý zvolil na vyporiadanie svojho dedičstva podľa článku 22 tohto nariadenia, majú výlučnú právomoc rozhodovať o všetkých otázkach týkajúcich sa dedičstva.

84 Článok 5 ods. 2 a článok 7 nariadenia č. 650/2012 spresňujú formálne kritériá, ktoré musia byť splnené, aby dohoda o voľbe súdu bola platná. Konkrétne z článku 5 ods. 2 a článku 7 písm. b) tohto nariadenia vyplýva, že táto dohoda musí mať písomnú formu, musí v nej byť uvedený dátum a musia ju podpísať dotknutí účastníci, alebo že účastníci konania musia výslovne uznať právomoc súdu, ktorý začal konať, ako to stanovuje článok 7 písm. c) uvedeného nariadenia.

85 Hoci v prejednávanej veci zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, nevyplýva, že účastníci dedičského konania uzavreli dohodu v súlade s vyššie uvedenými kritériami s cieľom priznať litovským súdom výlučnú právomoc, vnútroštátny súd uvádza, že pozostalý manžel zosnulej, ktorý má nemeckú štátnu príslušnosť a žil s ňou v Nemecku v čase jej smrti, vyhlásil, že súhlasí s touto právomocou.

86 Ako uviedol generálny advokát v bode 121 svojich návrhov, vnútroštátnemu súdu prináleží, aby určil, či takéto vyhlásenie vo veci samej priznáva právomoc v zmysle článku 7 písm. c) nariadenia č. 650/2012.

87 Treba navyše pripomenúť, ako vyplýva aj z odôvodnenia 29 nariadenia č. 650/2012, že toto nariadenie sa nemá vykladať v tom zmysle, že bráni účastníkom v tom, aby vyporiadali dedičstvo mimosúdnym zmierom v členskom štáte podľa svojej voľby v prípade, že to umožňuje právo tohto členského štátu, aj keď rozhodným právom pre dedenie nie je právo tohto členského štátu.

88 Pokiaľ ide o otázku, či vôľa poručiteľa, ako aj dohoda medzi jeho dedičmi môžu viesť k uplatneniu dedičského práva iného členského štátu, než je členský štát, ktorý by vyplýval z uplatnenia kritérií stanovených nariadením č. 650/2012, treba uviesť, že podľa jeho článku 22 ods. 1 prvého pododseku, nazvaného „Voľba práva“, si môže osoba zvoliť ako právny poriadok, ktorým sa bude spravovať celé jej dedičstvo, právny poriadok štátu, ktorého je štátnym príslušníkom v čase, keď urobí túto voľbu, alebo v čase svojej smrti. Okrem toho odsek 2 tohto článku 22 spresňuje, že uvedená voľba sa urobí výslovne vo vyhlásení vo forme právneho úkonu nakladania s majetkom pre prípad smrti, alebo musí vyplývať z ustanovení tohto právneho úkonu.

89 Ako uviedla Komisia vo svojich písomných pripomienkach, článok 22 ods. 2 nariadenia č. 650/2012 treba vykladať s prihliadnutím na odôvodnenie 39 tohto nariadenia, podľa ktorého môže voľba práva vyplývať z právneho úkonu nakladania s majetkom pre prípad smrti, a to najmä vtedy, ak zosnulý odkázal na osobitné ustanovenia práva štátu, ktorého je štátnym príslušníkom.

90 V prejednávanej veci vzhľadom na to, že litovský zákon je právom členského štátu, ktorého štátnym príslušníkom bola zosnulá v čase svojej smrti, tento zákon mohol byť platne zvolený na základe článku 22 ods. 1 nariadenia č. 650/2012. V tejto súvislosti prináleží vnútroštátnemu súdu overiť, či takáto voľba vyplýva zo znenia závetu, o ktorý ide vo veci samej, v súlade s článkom 22 ods. 2 tohto nariadenia.

91 Okrem toho zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že uvedený závet bol vyhotovený 4. júla 2013 v Litve pred nadobudnutím účinnosti nariadenia č. 650/2012 a že k úmrtiu dotknutej osoby došlo po 17. auguste 2015, teda po dátume nadobudnutia účinnosti pravidiel stanovených týmto nariadením. Prechodné ustanovenia uvedené v článku 83 nariadenia č. 650/2012 môžu byť teda tiež relevantné v súlade s odsekom 1 tohto článku.

92 Článok 83 ods. 2 uvedeného nariadenia sa vzťahuje na prípady, v ktorých si zosnulý pred 17. augustom 2015 zvolil rozhodné právo pre dedenie. Ako uviedol generálny advokát v bode 102 svojich návrhov, cieľom tohto ustanovenia je zachovať vôľu poručiteľa a na to, aby bola táto voľba platná, musí spĺňať podmienky stanovené v uvedenom ustanovení. Naopak odsek 4 tohto článku upravuje prípady, v ktorých právny úkon nakladania s majetkom pre prípad smrti neobsahuje takúto voľbu.

93 Presnejšie, v súlade s uvedeným odsekom 4, ak je právny úkon nakladania s majetkom pre prípad smrti prijatý pred 17. augustom 2015, vyhotovený v súlade s právnym poriadkom, ktorý si zosnulý mohol zvoliť podľa tohto nariadenia, tento právny poriadok sa považuje za zvolený ako rozhodné právo pre dedenie.

94 Toto ustanovenie je uplatniteľné v prejednávanej veci, pretože jednak závet, o ktorý ide vo veci samej, bol spísaný pred 17. augustom 2015, a jednak litovský právny poriadok mohol byť zvolený v súlade s článkom 22 ods. 1 prvým pododsekom nariadenia č. 650/2012, keďže zosnulá mala litovskú štátnu príslušnosť v čase, keď bol tento závet spísaný. V dôsledku toho sa tento právny poriadok, podľa ktorého bol uvedený závet spísaný, považuje za rozhodné právo pre dedenie vo veci samej.

95 V tejto súvislosti treba napokon pripomenúť, že ako vyplýva z odôvodnenia 27 tohto nariadenia, jeho ustanovenia sú tvorené na zabezpečenie toho, aby orgán, ktorý koná v dedičskej veci, vo väčšine prípadov uplatňoval svoj vnútroštátny právny poriadok.

96 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na šiestu otázku odpovedať tak, že články 4, 5, 7 a 22, ako aj článok 83 ods. 2 a 4 nariadenia č. 650/2012 sa majú vykladať v tom zmysle, že vôľa poručiteľa, ako aj dohoda medzi jeho dedičmi môžu viesť k určeniu súdu, ktorý má právomoc konať v dedičských veciach, a k uplatneniu dedičského práva iného členského štátu, než sú štáty, ktoré by vyplývali z uplatnenia kritérií stanovených týmto nariadením.

O trovách

97 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

1. **Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve, sa má vykladať v tom zmysle, že pojem „dedenie, ktoré má cezhraničné dôsledky“ sa vzťahuje na situáciu, v ktorej bol zosnulý štátnym príslušníkom členského štátu a mal v čase svojej smrti pobyt v inom členskom štáte, ale neprerušil svoje väzby s prvým z týchto členských štátov, v ktorom sa nachádza majetok, ktorý je predmetom dedičstva, zatiaľ čo jeho dedičia majú pobyt v týchto dvoch členských štátoch. Posledný obvyklý pobyt zosnulého v zmysle tohto nariadenia musí určiť orgán, ktorý rozhoduje o dedičskej veci, len v jednom z týchto členských štátov.**

2. **Článok 3 ods. 2 nariadenia č. 650/2012 sa má vykladať v tom zmysle, že litovskí notári, s výhradou overenia vnútroštátnym súdom, nevykonávajú pri vydávaní vnútroštátneho osvedčenia o dedičstve funkcie justičného orgánu. Vnútroštátnemu súdu však prináleží určiť, či títo notári konajú na základe poverenia justičného orgánu alebo pod jeho kontrolou, a v dôsledku toho ich možno kvalifikovať ako „súdy“ v zmysle toho istého ustanovenia.**

3. **Článok 3 ods. 1 písm. g) nariadenia č. 650/2012 sa má vykladať v tom zmysle, že v prípade, že vnútroštátny súd dospeje k záveru, že litovských notárov možno kvalifikovať ako „súdy“ v zmysle tohto nariadenia, možno osvedčenie o dedičstve, ktoré vydávajú, považovať za „rozhodnutie“ v zmysle tohto ustanovenia, takže na účely jeho vydania môžu títo notári uplatniť pravidlá právomoci stanovené v kapitole II uvedeného nariadenia.**

4. **Články 4 a 59 nariadenia č. 650/2012 sa majú vykladať v tom zmysle, že notár členského štátu, ktorý nie je kvalifikovaný ako „súd“ v zmysle tohto nariadenia, môže bez toho, aby uplatnil všeobecné pravidlá o právomoci stanovené uvedeným nariadením, vydať vnútroštátne osvedčenia o dedičstve. Ak vnútroštátny súd dospeje k záveru, že tieto osvedčenia spĺňajú kritériá stanovené v článku 3 ods. 1 písm. i) toho istého nariadenia, a preto ich možno považovať za „verejné listiny“ v zmysle toho istého ustanovenia, tieto osvedčenia majú v iných členských štátoch účinky, ktoré článok 59 ods. 1 a článok 60 ods. 1 nariadenia č. 650/2012 priznávajú verejným listinám.**

5. **Články 4, 5, 7 a 22, ako aj článok 83 ods. 2 a 4 nariadenia č. 650/2012 sa majú vykladať v tom zmysle, že vôľa poručiteľa, ako aj dohoda medzi jeho dedičmi môžu viesť k určeniu súdu, ktorý má právomoc konať v dedičských veciach, a k uplatneniu dedičského práva iného členského štátu, než sú štáty, ktoré by vyplývali z uplatnenia kritérií stanovených týmto nariadením.**

Podpisy